

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 1130

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 8 decembrie 2025

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 675 din 3 decembrie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală	2–3
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
6.800. — Ordin al ministrului educației și cercetării privind aprobarea Calendarului etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și în învățământul liceal tehnologic, de stat, pentru anul școlar 2026-2027, a modelelor proiectelor cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, de stat, pentru avizarea de către Comitetul local de dezvoltare a parteneriatului social, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și unitatea administrativ-teritorială, precum și a modelelor de solicitări de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, pentru anul școlar 2026-2027	4
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 354 din 6 octombrie 2025 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	5–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 675

din 3 decembrie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, excepție ridicată de Laurențiu Majaru în Dosarul nr. 2.330/189/2019 al Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.053 D/2020.

2. Dezbaterele au avut loc în ședința publică din data de 31 octombrie 2024, în prezența reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, în temeiul art. 57 și al art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 3 decembrie 2024, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Decizia penală nr. 488 din 30 iulie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 2.330/189/2019, **Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020**, excepție ridicată de Laurențiu Majaru într-o cauză având ca obiect stabilirea vinovăției autorului excepției sub aspectul comiterii infracțiunii de furt.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că sintagma „se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la acordarea liberării” din cuprinsul textului criticat este clară, precisă și previzibilă, nefiind de natură a ridica dificultăți în interpretarea și aplicarea sa de către instanțele judecătorești. În aceste condiții, se arată că prin interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a adăugat la legea penală, reglementând, practic o nouă ipoteză juridică, cea a infracțiunilor comise, dar și descoperite anterior liberării condiționate. Or, o astfel de operațiune este de competența exclusivă a Parlamentului, care prin lege organică poate reglementa infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora, conform dispozițiilor constituționale ale art. 73 alin. (3) lit. h), excedând competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, care, conform

art. 126 alin. (3) din Constituție, asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești. Pentru aceleași motive, se arată că textul criticat contravine dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (4) ce reglementează principiul separației și echilibrului puterilor în stat.

5. **Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, arătând că dispozițiile art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020 de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nu contravin prevederilor constituționale invocate de autorul excepției.

6. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

7. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

8. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

9. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, conform actului de sesizare, dispozițiile art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 12 iunie 2020. Așadar, Curtea reține ca obiect al prezentei excepții de neconstituționalitate dispozițiile art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

10. Prevederile art. 105 alin. (1) din Codul penal au următorul cuprins: „Dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la acordarea liberării, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen, liberarea se anulează, aplicându-se, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.”

11. Prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a hotărât că sintagma „dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la

acordarea liberării” vizează atât situația infracțiunilor săvârșite anterior liberării condiționate și descoperite după acordarea liberării condiționate, până la împlinirea termenului de supraveghere, cât și situația infracțiunilor săvârșite anterior liberării condiționate și descoperite anterior liberării condiționate.

12. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (4) referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în stat, ale art. 73 alin. (3) lit. h) cu privire la reglementarea prin lege organică a infracțiunilor, a pedepselor și a regimului executării acestora, precum și ale art. 126 alin. (3) referitoare la instanțele judecătorești.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat, de principiu, că o hotărâre prealabilă pronunțată pentru dezlegarea unei chestiuni de drept (respectiv o decizie pronunțată într-un recurs în interesul legii) nu poate constitui *eo ipso* obiect al excepției de neconstituționalitate, deoarece instanța de contencios constituțional, în acord cu prevederile art. 146 din Legea fundamentală, nu are competența de a cenzura constituționalitatea hotărârilor judecătorești, indiferent că sunt pronunțate în dezlegarea unor pricini de drept comun ori în vederea interpretării și aplicării unitare a legii (Decizia nr. 409 din 4 noiembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 848 din 27 noiembrie 2003). Însă interpretarea care se poate aduce normei juridice de către Înalta Curte de Casație și Justiție prin deciziile în care soluționează recursuri în interesul legii, precum și prin hotărârile prealabile pronunțate pentru dezlegarea unor chestiuni de drept trebuie să țină cont de exigența de ordin constituțional cuprinsă în art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, potrivit căreia în România respectarea Constituției și a supremației sale este obligatorie.

14. În prezenta cauză, se ridică problema dacă, prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a realizat o veritabilă interpretare a textului legal al art. 105 alin. (1) din Codul penal sub aspectul interpretării acestuia în sensul că sunt incluse în sfera sa de aplicare atât infracțiunile săvârșite anterior liberării condiționate și descoperite

după acordarea liberării condiționate, până la împlinirea termenului de supraveghere, cât și infracțiunile săvârșite anterior liberării condiționate și descoperite anterior liberării condiționate.

15. Având în vedere conținutul prevederilor art. 105 alin. (1) din Codul penal, Curtea constată că aspectul analizat de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020 constituie o problemă de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale anterior menționate. În acest sens, Curtea reține că includerea în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal a infracțiunilor săvârșite anterior liberării condiționate și descoperite anterior liberării condiționate constituie rezultatul interpretării normei penale criticate conform metodelor de interpretare aplicabile în drept, și nu rezultatul unui act de legiferare. Aceasta întrucât, din interpretarea literală a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal, respectiv a sintagmei „*dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la acordarea liberării*”, rezultă că textul criticat nu exclude aplicarea sa și faptelor săvârșite și descoperite anterior liberării condiționate, întrucât singura condiție prevăzută de textul criticat este cea a săvârșirii infracțiunii vizate până la acordarea liberării, acesta nereglementând nicio condiție referitoare la momentul descoperirii infracțiunii, respectiv ca aceasta să fi fost descoperită anterior liberării condiționate sau ulterior acestui moment pe parcursul termenului de supraveghere.

16. Așadar, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a pronunțat soluția criticată de autorul prezentei excepții de neconstituționalitate fără a-și depăși competența prevăzută la art. 126 alin. (3) din Constituție — conform căreia „*Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale*” —, cu respectarea dispozițiilor constituționale prevăzute la art. 61 alin. (1) din Constituție.

17. Pentru aceste motive, dispozițiile legale criticate sunt în acord atât cu prevederile constituționale antereferite, cât și cu cele ale art. 1 alin. (4) referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în stat.

18. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 105 alin. (1) din Codul penal în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 28 aprilie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, excepție ridicată de Laurențiu Majaru în Dosarul nr. 2.330/189/2019 al Curții de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 3 decembrie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

pentru **MARIAN ENACHE**,

în temeiul art. 426 alin. (4)

din Codul de procedură civilă coroborat

cu art. 14 din Legea nr. 47/1992

privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale,

semnează

ELENA-SIMINA TĂNĂSESCU

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

ORDIN

privind aprobarea Calendarului etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și în învățământul liceal tehnologic, de stat, pentru anul școlar 2026-2027, a modelelor proiectelor cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, de stat, pentru avizarea de către Comitetul local de dezvoltare a parteneriatului social, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și unitatea administrativ-teritorială, precum și a modelelor de solicitări de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, pentru anul școlar 2026-2027

Având în vedere:

— prevederile art. 23, 33, 34 și 35 din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023 cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile art. XI din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 128/2024 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și măsuri specifice pentru digitalizare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;

— Metodologia privind organizarea, funcționarea și accesul în filiera tehnologică, durată și conținutul programelor de pregătire profesională, contractul-cadru de parteneriat, contractul individual de pregătire practică, precum și modul de organizare și desfășurare a examenului de certificare a calificării, aprobată prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6.638/2025;

— Metodologia privind organizarea, funcționarea și accesul în învățământul liceal tehnologic dual, precum și modul de organizare și desfășurare a examenului de certificare a calificării, aprobată prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6.700/2025;

— Referatul de aprobare nr. VET 2.219 din 24.11.2025 referitor la proiectul de ordin privind aprobarea Calendarului etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, de stat, pentru anul școlar 2026-2027, a modelelor proiectelor cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, de stat, pentru avizarea de către Comitetul local de dezvoltare a parteneriatului social, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și unitatea administrativ-teritorială, precum și a modelelor de solicitări de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, pentru anul școlar 2026-2027,

în temeiul prevederilor art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 731/2024 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației și cercetării emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă Calendarul etapelor și acțiunilor pentru stabilirea cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și în învățământul liceal tehnologic, de stat, pentru anul școlar 2026-2027, prevăzut în anexa nr. 1.

Art. 2. — Se aprobă modelele proiectelor cifrei de școlarizare în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic, de stat, pentru avizarea de către Comitetul local de dezvoltare a parteneriatului social, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și unitatea administrativ-teritorială, prevăzute în anexele nr. 2-4.

Art. 3. — Se aprobă modelul „Situația centralizatoare a solicitărilor operatorilor economici și propunerea de cifră de școlarizare la nivelul unității de învățământ, pentru clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic de stat, pentru anul școlar 2026-2027”, în conformitate cu anexa nr. 5.

Art. 4. — Se aprobă modelul „Solicitare de școlarizare pentru clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic dual cu frecvență de zi, pentru anul școlar 2026-2027”, pentru unitatea de învățământ, în conformitate cu anexa nr. 6.

Art. 5. — Se aprobă modelul „Solicitare de școlarizare pentru clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic dual cu frecvență

de zi, pentru anul școlar 2026-2027”, pentru operatorul economic, în conformitate cu anexa nr. 7.

Art. 6. — Se aprobă modelul „Solicitare de școlarizare pentru clasa a XI-a în învățământul liceal tehnologic dual, de stat, în calificări profesionale de nivel 4, pentru anul școlar 2026-2027”, în conformitate cu anexa nr. 8, pentru operatorul economic.

Art. 7. — Se aprobă modelul „Solicitare de școlarizare pentru clasa a IX-a în învățământul liceal tehnologic cu frecvență de zi, pentru anul școlar 2026-2027”, pentru unitatea de învățământ, în conformitate cu anexa nr. 9.

Art. 8. — Direcția generală echitate și performanță în învățământul preuniversitar, Direcția generală management, carieră didactică și rețea școlară în învățământul preuniversitar, Direcția generală minorități și desegregare, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic, inspectoratele școlare județene/al municipiului București și unitățile de învățământ preuniversitar care școlarizează elevi în învățământul liceal tehnologic dual și liceal tehnologic duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 9. — Anexele nr. 1-9*) fac parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 10. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul educației și cercetării,

Gigel Paraschiv,
secretar de stat

București, 27 noiembrie 2025.
Nr. 6.800.

*) Anexele nr. 1-9 se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1130 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul din șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, București.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 354

din 6 octombrie 2025

Dosar nr. 374/1/2025

Elena Carmen Popoiag — președintele Secției I civile —
președintele completului
Beatrice Ioana Nestor — judecător la Secția I civilă
Simona Lala Cristescu — judecător la Secția I civilă
Denisa Livia Băldean — judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Ponea — judecător la Secția I civilă
Ileana Ruxandra Tirică — judecător la Secția I civilă
Irina Alexandra Boldea — judecător la Secția I civilă
Dorina Zeca — judecător la Secția I civilă
Maricel Nechita — judecător la Secția I civilă
Gheorghe Liviu Zidaru — judecător la Secția I civilă
Liviu Eugen Făget — judecător la Secția I civilă
Mihaela Glodeanu — judecător la Secția I civilă
Cristina Dobrescu — judecător la Secția I civilă

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 374/1/2025, este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Elena Carmen Popoiag, președintele Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Marina Daniela Ungureanu, magistrat-asistent-șef la Secția I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, desemnată în temeiul art. 84 alin. (2) din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.454/103/2023.

5. Magistratul-asistent-șef prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, care a fost comunicat părților, nefiind formulate puncte de vedere la raport.

6. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 27 ianuarie 2025, în Dosarul nr. 2.454/103/2023, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, astfel cum a fost

modificat prin art. 1 pct. 2 din Legea nr. 223/2024 pentru modificarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru modificarea art. 24 din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 693 din 17 iulie 2024, într-un litigiu care are ca obiect contestația formulată împotriva deciziei de compensare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, se interpretează în sensul că evaluarea imobilului urmează a fi realizată prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești?

8. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 18 februarie 2025, cu nr. 374/1/2025, termenul de judecată fiind stabilit la 6 octombrie 2025.

II. Normele de drept intern ce formează obiectul sesizării

9. Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare (*Legea nr. 165/2013*)

„Art. 35. — (1) Deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 pot fi atacate de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărei circumscripție se află imobilul, în termen de 30 de zile de la data comunicării. În procedura judecătorească, cuantumul despăgubirilor se va stabili prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.”

III. Expunerea succintă a procesului

10. Prin contestația înregistrată pe rolul Tribunalului Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ a admis în parte contestația, a anulat în parte Decizia de compensare nr. 58.306 din 26 septembrie 2023, emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, au solicitat: modificarea Deciziei de compensare nr. 58.306 din 26 septembrie 2023, emisă în Dosarul de despăgubiri nr. 14.503/CC din 26 mai 2006, în ceea ce privește numărul de puncte; obligarea intimetei să emită, în Dosarul nr. 14.503/CC din 26 mai 2006, decizie de compensare la valoarea ce se va stabili în prezenta cauză, precum și la plata cheltuielilor de judecată.

11. Prin Sentința civilă nr. 668 din 4 septembrie 2024, pronunțată în Dosarul nr. 2.454/103/2023, Tribunalul Neamț — Secția civilă și de contencios administrativ a admis în parte contestația, a anulat în parte Decizia de compensare nr. 58.306 din 26 septembrie 2023, emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, cu privire la numărul de puncte stabilit în favoarea persoanelor beneficiare, a obligat Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor să emită o nouă decizie de validare a dispoziției primarului, în sensul acordării de măsuri compensatorii sub formă de 328.241,90 puncte (în loc de 277.052 puncte) pentru imobilul în discuție, și a obligat-o pe intimată să plătească contestatorilor suma de 1.500 lei, cheltuieli de judecată.

12. În esență, pentru a pronunța această soluție, tribunalul a avut în vedere concluziile raportului de expertiză efectuat în cauză și a reținut că, potrivit grilei notariale din anul 2022, valoarea imobilului compus din teren în suprafață de 191,40 mp și construcții în suprafață totală de 127,24 mp este de 73.024,37 euro/363.347,46 lei, valoare care a fost solicitată de contestatori prin concluziile scrise depuse la dosar. Însă instanța a arătat că din valoarea menționată va fi scăzută valoarea despăgubirilor încasate de autorii contestatorilor în anul 1981, stabilită de expertă la suma de 35.105,46 lei.

13. Împotriva acestei hotărâri au declarat apel atât contestatorii, cât și intimata Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

14. Prin apelul formulat, apelanții-contestatori au susținut că în mod netemeinic și nelegal prima instanță a reținut că s-au încasat despăgubiri în anul 1981 și a dedus suma de 35.105,46 lei, în contextul în care la dosarul administrativ nu exista niciun înscris care să ateste plata și/sau încasarea efectivă a despăgubirilor, în anul 1981, de către autorii acestora.

15. Totodată, apelanții-contestatori au criticat sentința apelată, afirmând că numărul de puncte stabilit nu a avut în vedere Legea nr. 165/2013, astfel cum aceasta a fost modificată prin Legea nr. 223/2024 pentru modificarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru modificarea art. 24 din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 693 din 17 iulie 2024 (Legea nr. 223/2024).

16. Au arătat că decizia de compensare a fost emisă la data de 26 septembrie 2023, moment la care dispozițiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 prevedeau faptul că evaluarea imobilelor se face prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii deciziei, adică pentru anul 2022, iar, la data de 20 iulie 2024, Legea nr. 165/2013 a suferit o modificare, legiuitorul stabilind, la art. 35 alin. (1) din acest act normativ, faptul că, în procedura judecătorească, quantumul despăgubirilor se va stabili prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.

17. În esență, în opinia apelanților-contestatori, valoarea imobilului se impune a fi stabilită în raport cu grila notarială valabilă pentru anul 2024, având în vedere modificarea suferită de Legea nr. 165/2013, precum și faptul că dosarul nu va fi soluționat în mod definitiv în anul 2024 pentru a se avea în vedere, eventual, valoarea din grila notarială valabilă pentru anul 2023.

18. Prin apelul formulat, apelanta-intimată Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor a susținut că în mod netemeinic și nelegal a fost obligată să anuleze în parte Decizia de compensare nr. 58.306 din 26 septembrie 2023 și să emită o nouă decizie pentru imobilul în discuție, arătând că decizia de compensare contestată a fost emisă în mod corect pentru quantumul de 277.052 puncte, imobilul fiind evaluat potrivit grilei notarilor publici valabile la data supunerii dosarului atenției Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor, în ședință, respectiv celei pentru anul 2022.

19. Totodată, a criticat sentința apelată în ceea ce privește obligarea sa la plata cheltuielilor de judecată, afirmând că onorariul în quantum de 1.500 lei, pretins în circumstanțele cauzei de față, este vădit disproportionat în raport cu criteriile enunțate la art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

20. La termenul de judecată din 27 ianuarie 2025, Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, apreciind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, a dispus

sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, reținând și că o atare solicitare a fost formulată de către apelanții-contestatori.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării, care susțin admisibilitatea procedurii

21. Instanța de trimitere a constatat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

22. Astfel, cu privire la chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită a reținut că aceasta este nouă, nu a făcut și nu face obiectul unui recurs în interesul legii și de lămurirea acesteia depinde soluționarea pe fond a cauzei. Totodată, a arătat că judecă în ultimă instanță, decizia ce urmează a fi pronunțată fiind definitivă.

V. Punctul de vedere al completului care a formulat sesizarea

23. Completul de judecată care a formulat sesizarea, în raport cu dezlegările date prin Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024 (paragrafele 58-77), și cu completările aduse art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 prin art. I pct. 2 din Legea nr. 223/2024 — acest text legal fiind apreciat ca incident speței, în contextul în care a intrat în vigoare înainte de pronunțarea sentinței apelate —, a reținut că instanța aplică grila valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești numai în ipoteza unei decizii de invalidare, caz în care stabilește atât existența dreptului la măsuri reparatorii, cât și numărul de puncte care se acordă, iar, în prezentul litigiu, instanța este sesizată într-o cauză în care s-a dat o decizie de compensare, contestatorii fiind nemulțumiți doar de numărul de puncte acordat. Ca atare, a considerat că este necesară sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile.

VI. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunilor de drept

24. Prin cererea de apel, apelanții-contestatori au precizat că, în măsura în care instanța va aprecia necesar, înțeleg să formuleze cerere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept vizând dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 2 din Legea nr. 223/2024.

25. În susținerea acestei poziții, au arătat că, prin Decizia Curții Constituționale nr. 231 din 15 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 521 din 14 iulie 2014, instanța de contencios constituțional a reținut că dispozițiile Legii nr. 165/2013 se aplică atât timp cât hotărârile judecătorești nu sunt definitive și irevocabile, deci dispozițiile legale intrate în vigoare se aplică proceselor în curs.

26. Au menționat și faptul că, prin Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, instanța supremă a analizat regimul juridic al aplicării Legii nr. 165/2013 în raport cu modificările aduse ulterior.

27. Apelanții-contestatori au susținut că relevante prezentei cauze sunt considerentele deciziei, respectiv paragrafele 63-66, din acestea rezultând faptul că instanța de judecată investită cu soluționarea unei contestații împotriva unei decizii de compensare urmează a analiza raporturile juridice derulate între persoana îndreptățită la restituire și autoritățile administrative cu atribuții în procesul de stabilire a măsurilor reparatorii, în raport cu Legea nr. 165/2013, astfel cum este aceasta în vigoare la data judecării litigiului.

28. Totodată, au arătat că, potrivit considerentelor aceleiași decizii, instanța de judecată este singura în măsură a stabili, în concret și definitiv, întinderea despăgubirii cuvenite, modalitatea de evaluare a imobilului fiind cea prevăzută în textul normativ modificat, adică evaluarea imobilului trebuie să se facă în raport cu Legea nr. 165/2013 și avându-se în vedere modificările art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, aduse prin Legea nr. 193/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020 pentru suspendarea aplicării prevederilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România și instituirea unor măsuri tranzitorii (Legea nr. 193/2021).

29. Apelanții-contestatori au menționat și că, prin Decizia nr. 57 din 3 octombrie 2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1162 din 5 decembrie 2022, s-a stabilit că evaluarea imobilelor se va efectua prin raportare la dispozițiile Legii nr. 165/2013, astfel cum acestea au fost modificate prin Legea nr. 193/2021.

30. Totodată, au apreciat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile impuse de lege pentru ca sesizarea să fie admisibilă, având în vedere că suntem în prezența unei cauze aflate în curs de judecată, ce se soluționează în ultimă instanță de un complet al curții de apel, fiind ivită o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, chestiune de drept ce prezintă caracter de noutate, asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu a făcut obiectul unui recurs în interesul legii.

31. Apelanta-intimată Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor nu a formulat punct de vedere cu privire la sesizarea adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

32. Într-o primă orientare s-a considerat că dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 2 din Legea nr. 223/2024, într-un litigiu care are ca obiect contestația formulată împotriva deciziei de compensare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, se interpretează în sensul că evaluarea imobilului urmează a fi realizată prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.

33. În esență, această orientare s-a fundamentat pe argumentele comune cuprinse în Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, în Decizia nr. 57 din 3 octombrie 2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1162 din 5 decembrie 2022, precum și în Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.223 din 5 decembrie 2024.

34. S-a arătat că este vorba despre situații juridice în curs de constituire (*facta pendencia*), întrucât dreptul la acțiune pentru a obține reparația prevăzută de lege este supus evaluării jurisdicționale (fie din perspectiva legalității și temeiniciei deciziei de invalidare, fie din perspectiva verificării întinderii despăgubirii din decizia de compensare).

35. Totodată, s-a reținut că dreptul la măsuri compensatorii este un drept stabilit de lege, care este supus unei evaluări administrative și/sau, după caz, jurisdicționale pentru a fi valorificat, astfel că situația juridică creată de valorificarea dreptului este una de natură legală, iar nu una voluntară. Numai pentru cele de natură voluntară, referitoare la drepturi juridice

subiective, principiul este că rămân supuse legii în vigoare la momentul constituirii lor, chiar și după intrarea în vigoare a legii noi, dar, și în cazul acestora, doar dacă respectivele situații sunt supuse unor norme juridice supletive, permissive, iar nu unor norme de ordine publică de interes general.

36. S-a subliniat că Legea nr. 165/2013 a suferit multiple modificări, a fost supusă multor excepții de neconstituționalitate și a făcut obiectul a numeroase hotărâri prealabile pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, iar, prin Decizia nr. 231 din 15 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 521 din 14 iulie 2014, Curtea Constituțională a reținut că dispozițiile Legii nr. 165/2013 se aplică atât timp cât hotărârile judecătorești nu sunt definitive și irevocabile, deci dispozițiile legale intrate în vigoare se aplică proceselor în curs.

37. Totodată, s-a apreciat că această interpretare a dispozițiilor legale supuse analizei este valabilă atât în ipoteza contestației formulate împotriva deciziei de invalidare, cât și în cea în care contestația este îndreptată împotriva deciziei de compensare sau a celei de compensare parțială, câtă vreme finalitatea urmărită de legiuitor este ca persoanele îndreptățite la obținerea de măsuri compensatorii să beneficieze de stabilirea unor despăgubiri compensatorii care să fie evaluate în funcție de grilele cele mai apropiate de momentul primirii efective a acestora.

38. În plus, s-a arătat că o atare interpretare este de natură a asigura un cadru normativ clar și previzibil.

39. Cea de-a doua orientare, ce se desprinde din punctele de vedere comunicate de către instanțele de judecată, este în sensul că, în situația în care a fost emisă o decizie de compensare prin puncte de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, valoarea despăgubirilor se stabilește în funcție de grila notarială din anul anterior pronunțării hotărârii de primă instanță, în toate cazurile, indiferent dacă s-a exercitat calea de atac a apelului și indiferent de motivele de apel invocate.

40. În susținerea acestei orientări s-a arătat că Legea nr. 165/2013 a fost completată prin Legea nr. 223/2024, în sensul instituirii unui nou reper de evaluare în cazul procedurilor judiciare, și anume grila notarială din anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, iar prevederile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 sunt aplicabile doar în procedura administrativă desfășurată în fața Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor.

41. S-a apreciat că, dată fiind situația juridică aflată în curs de constituire, norma de drept substanțial referitoare la modalitatea de evaluare a imobilului, prevăzută în textul normativ modificat, este aplicabilă situației juridice aflate în curs de desfășurare, fiind impusă de principiul aplicării imediate a legii civile noi, pe care, de altfel, Legea nr. 165/2013 îl consacră prin dispozițiile art. 4, fiind, în consecință, aplicabilă legea în forma în vigoare în prezent.

42. Astfel, chiar dacă a fost emisă o decizie de compensare, s-a reținut că momentul pronunțării de către prima instanță a hotărârii judecătorești de stabilire a numărului de puncte constituie reperul ce se impune a fi avut în vedere la determinarea grilei notariale aplicabile pentru stabilirea despăgubirilor în cazul unui litigiu.

43. Prin cea de-a treia orientare identificată s-a considerat că evaluarea imobilelor ce fac obiectul Legii nr. 165/2013 urmează a se face în mod distinct, în funcție de situația premisă: dacă instanța este investită cu o contestație împotriva unei decizii de compensare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, sunt aplicabile prevederile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, respectiv evaluarea se va face prin raportare la grila notariilor publici valabilă în anul anterior

emiterii deciziei de compensare, iar, dacă instanța este investită cu o contestație împotriva unei decizii de invalidare sau este sesizată pentru omisiunea emiterii unei decizii de compensare, sunt aplicabile prevederile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, de imediată aplicare și în litigiile pendinte, care prevăd că evaluarea se face prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.

44. Astfel, s-a arătat că obiectul controlului judecătoresc într-o contestație îndreptată împotriva unei decizii de compensare îl constituie verificarea conformității cu legea a deciziei administrative de compensare, și anume modul în care Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor a aplicat prevederile legale incidente în dosarul administrativ, inclusiv maniera de aplicare a art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, reanalizarea valorii imobilului în raport cu o altă grilă notarială fiind de natură a sustrage o parte esențială din obiectul controlului jurisdicțional. În plus, aplicarea criteriului grilei notariale valabile în anul anterior emiterii deciziei de compensare respectă și cerințele clarității, previzibilității și obiectivității impuse de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Curtea Constituțională, așa cum s-a reținut în paragraful 108 și următoarele din Decizia nr. 57 din 3 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1162 din 5 decembrie 2022.

45. Totodată, s-a reținut că, prin Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024, s-a asimilat situația în care Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor nu emite decizie de compensare cu situația în care decizia atacată este una de invalidare, statuându-se că instanța care soluționează favorabil contestația persoanei care se consideră îndreptățită, stabilind, așadar, pentru prima dată, dreptul acesteia la măsuri reparatorii, trebuie să se raporteze la grila notarială valabilă în anul precedent hotărârii judecătorești.

46. Fiecare dintre orientările teoretice anterior evidențiate își găsește corespondent în hotărârile judecătorești transmise Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept de către instanțele judecătorești.

47. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul de recursuri în interesul legii, nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema care formează obiectul sesizării.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii

48. Prin Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024, instanța supremă a statuat că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 21 alin. (6) raportat la art. 35 alin. (1) și (3) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, grila notarială incidentă, în ipoteza în care instanța stabilește atât existența dreptului la măsuri reparatorii, cât și numărul de puncte care se acordă persoanei îndreptățite, este cea valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.”

49. Prin Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial

al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, s-a stabilit că:

„1. În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, în forma anterioară modificării acesteia prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 111/2017, stabilește că: evaluarea imobilului ce face obiectul deciziei de compensare se realizează prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, în considerarea caracteristicilor tehnice ale imobilului și categoriei de folosință la data preluării acestuia, prevederile art. 21 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 nefiind aplicabile.

2. Dispozițiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum a fost modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2016, se aplică și cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești, având ca obiect decizii de compensare emise anterior intrării în vigoare a legii modificate.”

50. Prin Decizia nr. 46 din 7 iunie 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 752 din 2 august 2021, s-a statuat: „Ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 189 din 18 martie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 4 mai 2021, dispozițiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 219/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, și-au încetat efectele și nu mai pot constitui temei juridic pentru cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești având ca obiect decizii de compensare emise anterior intrării în vigoare a legii modificate, nesoluționate definitiv la data publicării deciziei instanței de contencios constituțional în Monitorul Oficial.”

51. Prin Decizia nr. 9 din 21 februarie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 326 din 4 aprilie 2022, au fost respinse ca inadmisibile sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, cu privire la următoarele probleme de drept:

— „În interpretarea dispozițiilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, în situația unei contestații împotriva unei decizii emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, acordarea despăgubirilor se face prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii propriu-zise a deciziei de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor sau prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent rămânerii sale definitive?”;

— „care este grila notarială aplicabilă pentru evaluarea imobilelor care nu pot fi restituite în natură, în cazul litigiilor în care reclamantul solicită obligarea Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor la soluționarea dosarului prin emiterea unei decizii de compensare care să conțină numărul de puncte stabilit prin expertiza dispusă în cauză, ipoteza vizată fiind aceea în care Comisia nu a soluționat dosarul până la data introducerii acțiunii de către reclamant și nici ulterior, situație care nu este acoperită de textul art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, în forma în vigoare după modificarea dispusă prin Legea nr. 193/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020 pentru suspendarea aplicării prevederilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România și instituirea unor măsuri tranzitorii?”.

52. Prin Decizia nr. 57 din 3 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1162 din 5 decembrie 2022, în interpretarea dispozițiilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 193/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020 pentru suspendarea aplicării prevederilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România și instituirea unor măsuri tranzitorii, s-a stabilit că: „într-un litigiu care are ca obiect contestația formulată împotriva deciziei de compensare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, dispozițiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 193/2021 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2020, se interpretează în sensul că evaluarea imobilului urmează a fi realizată prin raportare la grila notarilor publici valabilă în anul anterior emiterii deciziei de compensare de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, ce face obiectul contestației judiciare”.

53. Prin Decizia nr. 48 din 26 iunie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2023, a fost respinsă, ca inadmisibilă, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, cu privire la următoarea problemă de drept: „În cazul litigiilor în care reclamantul solicită obligarea Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor la soluționarea dosarului prin emiterea unei decizii de compensare care să conțină numărul de puncte, atunci când aceasta nu a soluționat dosarul până la data introducerii acțiunii și nici ulterior, valoarea despăgubirilor exprimată în numărul de puncte se stabilește în funcție de valoarea actuală de piață a imobilului, valoarea imobilului conform grilei notariale aferente anului anterior sesizării instanței sau pronunțării hotărârii în primă instanță ori valoarea imobilului conform grilei notariale aferente anului 2013?”.

IX. Jurisprudența Curții Constituționale

54. Prin Decizia nr. 614 din 24 noiembrie 2022 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 teza a doua și ale art. 15 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al

României, Partea I, nr. 307 din 11 aprilie 2023, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„30. (...) De altfel, un drept cu caracter civil este considerat «determinat» (pentru a beneficia de protecția art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale) abia în momentul în care cuantumul i-a fost precizat, în condițiile în care dreptul intern prevede o procedură ce cuprinde două faze: prima, în care o jurisdicție statuează cu privire la existența dreptului și o alta în care se fixează cuantumul (a se vedea, în acest sens, deciziile Curții Constituționale nr. 269 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 513 din 9 iulie 2014, paragraful 48, nr. 724 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 16 februarie 2015, paragraful 40, sau Hotărârea din 23 martie 1994, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza Silva Pontes împotriva Portugaliei, paragraful 30).

31. În același sens este și jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a reținut că dreptul de creanță de care beneficiază persoana îndreptățită la măsura reparatorie nu este un drept cert și exigibil și, de aceea, situația juridică se află în curs de constituire, deoarece urmează a se stabili, în faza jurisdicțională, valoarea concretă a despăgubirilor sub forma acordării de puncte în raport cu evaluarea imobilului care face obiectul deciziei de compensare, instanța de judecată fiind singura în măsură a stabili, în concret și definitiv, întinderea despăgubirii cuvenite (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, paragraful 64). De asemenea, prin aceeași decizie, paragraful 66, instanța supremă a mai reținut, în legătură cu procedura de restituire a imobilelor în temeiul Legii nr. 165/2013, că este vorba de o situație juridică aflată în curs de constituire, impunându-se principiul aplicării imediate a legii civile noi, pe care, de altfel, Legea nr. 165/2013 îl consacră prin dispozițiile art. 4, fiind, în consecință, aplicabilă legea în forma în vigoare de la data judecării litigiului, și nu cea de la data introducerii acțiunii.”

55. Prin Decizia nr. 231 din 15 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 521 din 14 iulie 2014, Curtea Constituțională a respins, „ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 teza a doua raportate la cele ale art. 41 alin. (5) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție invocată din oficiu de Curtea de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 368/64/2012**”.

X. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

56. Este de menționat Hotărârea din 8 noiembrie 2022, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Văleanu și alții împotriva României* (Cererea nr. 59.012/17 și alte 29 de cereri), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561 din 22 iunie 2023, prin care s-au reținut următoarele:

„232. Pentru început, Curtea trebuie să reamintească faptul că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu garantează dreptul la o despăgubire integrală în toate circumstanțele. Statul are dreptul să exproprieze un imobil — incluzând orice drept compensatoriu acordat prin lege — și să reducă nivelul despăgubirii în temeiul unor scheme legislative. În general, ceea ce impune art. 1 din Protocolul nr. 1 este ca valoarea despăgubirii acordate pentru o proprietate preluată de stat să fie «raportată rezonabil» la valoarea sa. Lipsa totală a unei despăgubiri poate fi considerată justificată în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 numai în mod excepțional (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Maria Atanasiu și alții*, citată anterior, pct. 174-175).

233. Pe baza acestor principii și a scopului legii, stabilind termene clare pentru plata despăgubirilor, care trebuiau calculate în raport cu valoarea de piață a imobilului astfel cum a fost stabilită în grilele notariale din 2013, acesta fiind anul în care legea a intrat în vigoare, Curtea a constatat, în 2014, că mecanismul de compensare oferea suficiente garanții care erau clare, previzibile și accesibile și, prin urmare, în conformitate cu Convenția (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Preda și alții*, citată anterior, pct. 120-121, 125 și 129).

234. Cu toate acestea, Curtea a constatat deja în speță că mecanismul nu a furnizat reclamanților garanțiile adecvate cu privire la executarea hotărârilor în cauză, pronunțate în favoarea lor într-un termen rezonabil (*supra*, pct. 229). În plus, astfel cum au recunoscut deja autoritățile interne și a confirmat Comitetul de Miniștri, întârzierile persistente în evaluarea cererilor de despăgubire au redus valoarea despăgubirilor, stabilită prin lege să fie evaluată în raport cu valoarea de tranzacție a imobilului la 20 mai 2013 (*supra*, pct. 180).

235. În această privință, Curtea arată că principiul care stă la baza legii, astfel cum a fost adoptat ca răspuns la hotărârea-pilot *Maria Atanasiu și alții*, a fost cel al *restitutio in natura* în cazul tuturor imobilelor (*supra*, pct. 140; și, a *contrario*, *Šimaitienė*, citată anterior, pct. 53). Dacă acest lucru nu este posibil, trebuia găsită o soluție subsidiară, fie prin reconstituirea dreptului de proprietate asupra unui imobil echivalent, fie prin acordarea unei despăgubiri, calculată în conformitate cu legea (*supra*, pct. 140). Legiuitorul a ales astfel o soluție care excludea stabilirea unui plafon direct al despăgubirilor, întrucât despăgubirea trebuia calculată în conformitate cu valoarea minimă de piață a imobilului, astfel cum era stabilită în grilele notariale din 2013, și plătită în tranșe. Această alegere a fost considerată de Curte conformă cu Convenția (a se vedea *Preda și alții*, citată anterior, pct. 120).

236. Cu toate acestea, în 2017, respectiv după adoptarea Hotărârii *Preda și alții*, legiuitorul a adăugat la criteriile de evaluare, pe lângă data intrării în vigoare a legii ca fiind cea relevantă pentru evaluare, amplasamentul și caracteristicile tehnice ale imobilului, astfel cum erau la momentul exproprierii (*supra*, pct. 149). Aceste criterii, împreună cu întârzierile îndelungate din partea autorităților în a finaliza cererile de despăgubire, pot face ca nivelul despăgubirii să nu mai fie aliniat în mod rezonabil la valoarea reală a imobilului în absența altor elemente capabile să compenseze, cel puțin parțial, perioada lungă în care reclamanții au fost privați de imobilele lor [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Guiso-Gallisay împotriva Italiei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 58858/00, pct. 103, 22 decembrie 2009], însă, mai întâi și înainte de toate, perioada lungă în care au încercat să își recupereze imobilele de la intrarea în vigoare a legilor privind retrocedarea (a se vedea, în special, *supra*, pct. 5).

237. În această privință, Curtea ia act de decizia legiuitorului național de a garanta că nivelul despăgubirilor rămâne legat în mod rezonabil — chiar dacă la un nivel minim — de valoarea de piață a proprietății la momentul emiterii deciziei de despăgubire. În conformitate cu actuala versiune a dispoziției relevante, despăgubirile se calculează în funcție de evaluările stabilite de camera notarilor relevantă în anul anterior deciziei de despăgubire, dar totuși având în vedere amplasamentul și caracteristicile tehnice ale proprietății relevante la momentul exproprierii.

238. Cu toate acestea, noul sistem de evaluare (*supra*, pct. 149), care se bazează, în parte, pe date care erau pertinente în urmă cu peste 50 de ani, prin urmare, la un moment în care statul pârât nu era obligat prin Convenție (*supra*, pct. 211), poate ridica probleme dificile și controversate în practică, din cauza informațiilor uneori insuficient de relevante cu privire la descrierea exactă a imobilului în momentul

exproprierii, din cauza, *inter alia*, evoluțiilor urbane inerente care au avut loc între timp, care trebuie să fi avut un impact cel puțin asupra categoriei de utilizare a terenurilor.

239. În plus, Curtea ia act de constatarea Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit căreia legea urmărea să acorde reclamanților echivalentul în bani a ceea ce ar fi primit dacă ar fi fost posibilă restituirea în natură (*supra*, pct. 172 în fine), considerând implicit că orice altă metodă de evaluare decât cea care lua în considerare caracteristicile tehnice ale imobilului, astfel cum era în momentul exproprierii, ar fi nedreaptă și inechitabilă. Cu toate acestea, Curtea nu poate să piardă din vedere faptul că, dacă restituirea în natură ar fi fost posibilă, reclamanții ar fi primit posesia asupra unui imobil care ar fi inclus cel puțin o parte din dezvoltările care ar fi avut loc în timp, fie cu caracter general (politica de planificare urbană), fie cu caracter special (de exemplu, redezvoltări sau renovări); rezultă că, pentru ca despăgubirea acordată să rămână echivalentă cu valoarea imobilului în natură, aceasta nu poate ignora astfel de evoluții.

240. În lumina celor de mai sus, Curtea își îndreaptă atenția asupra prezentei cauze și verifică dacă caracterul rezonabil menționat (*supra*, pct. 236-237) a fost respectat, observând că despăgubirile acordate reclamanților au fost fixate pe baza versiunilor anterioare ale art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum erau în vigoare la momentul respectiv (*supra*, pct. 148-149).

241. În această privință, Curtea ia act de diferențele semnificative dintre ceea ce reclamanții susțineau că trebuiau să primească drept despăgubiri, pe baza rapoartelor prezentate de experții în evaluare (*supra*, pct. 107 și 109), și de ceea ce autoritățile naționale le-au acordat efectiv în aplicarea dreptului relevant (*supra*, pct. s 114, 115 și 117).

242. Mai precis, în prezenta cauză, reclamanții au primit despăgubiri de multe ori mai mici decât valoarea de piață a imobilului respectiv, potrivit rapoartelor de evaluare prezentate de aceștia.

243. Ținând seama de natura procedurii în discuție, prin intermediul căreia reclamanții și/sau antecesori lor solicită de peste 20 de ani (*supra*, pct. 107, 112 și 117) măsuri compensatorii pentru imobilele lor, ținând seama în același timp de marja de apreciere a statului în aceste chestiuni, Curtea consideră, pe baza probelor la dispoziția sa, că există elemente convingătoare care demonstrează în mod suficient că sumele care le-au fost acordate cu titlu de despăgubire nu erau în mod rezonabil legate de valoarea imobilului, în sensul jurisprudenței Curții [a se vedea *mutatis mutandis*, *Vistiņš și Perepjolkins împotriva Letoniei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 71.243/01, pct. 35-36, CEDO 2014].

244. În lumina acestei constatări referitoare la valoarea despăgubirilor, care trebuie apreciată în raport cu contextul care stă la baza unor întârzieri semnificativ de lungi ca timp în procesul de restituire (*supra*, pct. 243, și, a *contrario*, *Šimaitienė*, citată anterior, pct. 54), Curtea nu poate decât să concluzioneze că reclamanții din cererile nr. 59.012/17, 47.070/18 și 21.500/19 au fost obligați să suporte o sarcină individuală excesivă, cu încălcarea prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție."

57. În Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 23 iulie 2025, a fost publicată Hotărârea din 7 ianuarie 2025, pronunțată în Cauza *Văleanu și alții împotriva României* (Cererea nr. 59.012/17 și alte 27) de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, hotărâre ce prezintă, de asemenea, relevanță în analiza chestiunii de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

XI. Raportul asupra chestiunii de drept

58. Prin raportul întocmit, în interpretarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin

echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările realizate prin Legea nr. 223/2024, s-a apreciat că, într-un litigiu care are ca obiect contestația formulată împotriva deciziei de compensare emise de Comisia Națională de Compensare a Imobilelor, evaluarea imobilului urmează a fi realizată prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

XII.1. Asupra admisibilității sesizării

59. Prealabil analizării în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este ținută să verifice dacă, în raport cu întrebarea formulată de titularul sesizării, sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit cu care, „Dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

60. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate anterior rezultă că legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile — astfel cum au fost acestea decelate în jurisprudența instanței supreme dezvoltate pe marginea mecanismului procedural în discuție —, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

a) existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;

b) cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

c) existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu;

d) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;

e) noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită;

f) chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

61. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a fost făcută de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă, prin Încheierea din 27 ianuarie 2025, în Dosarul nr. 2.454/103/2023, instanță fiind investită cu soluționarea apelului formulat împotriva Sentinței civile nr. 668 din 4 septembrie 2024, pronunțate în Dosarul nr. 2.454/103/2023 de Tribunalul Neamț — Secția civilă și de contencios administrativ.

62. Curtea de apel judecă în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 96 pct. 2 și ale art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă, astfel încât decizia pronunțată de curtea de apel este definitivă, în aplicarea art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă raportat la art. 35 alin. (4) din Legea nr. 165/2013.

63. În ceea ce privește condițiile referitoare la existența unei chestiuni de drept veritabile, susceptibile de a da naștere unor interpretări diferite și de a căror lămurire depinde soluționarea pe

fond a cauzei în curs de judecată, acestea sunt, de asemenea, îndeplinite.

64. Cu toate că noțiunea de „chestiune de drept” nu este definită de legiuitor, aceasta presupune în mod necesar o problemă de drept reală și veritabilă, în sensul că „norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă, lacunară sau neclară”. S-a statuat constant în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept că este necesar ca sesizarea să vizeze „o problemă de drept, care necesită cu pregnanță a fi lămurită, care să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini, care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării” (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 10 din 4 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 23 mai 2016, paragraful 37; Decizia nr. 70 din 23 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1112 din 11 decembrie 2023, paragrafele 41 și 42).

65. Obiectul procedurii este reprezentat de o normă de drept incompletă sau neclară, un text de lege care, pe baza interpretării printr-o argumentație juridică adecvată, consistentă, poate primi înțelesuri și aplicări deopotrivă divergente în situații cvasiidentice și poate determina, în final, o jurisprudență neunitară (Decizia nr. 70 din 31 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 7 din 4 ianuarie 2023, paragraful 61). Problema de drept identificată trebuie să fie susceptibilă de a genera interpretări diferite sau contradictorii ale unui text de lege, ale unei norme îndoielnice, lacunare sau neclare, iar stabilirea dificultății drept condiție a admisibilității este absolut necesară pentru a se verifica dacă instanței supreme i se solicită o dezlegare de principiu a unei veritabile probleme de drept, astfel cum impun dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, sau este chemată, în fapt, să soluționeze o simplă problemă de interpretare a unor dispoziții legale (în acest sens, Decizia nr. 16 din 23 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 779 din 5 octombrie 2016; Decizia nr. 32 din 30 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 26 iunie 2020; Decizia nr. 8 din 21 februarie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 331 din 5 aprilie 2022; Decizia nr. 6 din 30 ianuarie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 186 din 6 martie 2023; Decizia nr. 2 din 29 ianuarie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 12 martie 2024; Decizia nr. 4 din 29 ianuarie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 220 din 15 martie 2024; Decizia nr. 6 din 5 februarie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 192 din 8 martie 2024; Decizia nr. 15 din 8 aprilie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 471 din 22 mai 2024; Decizia nr. 16 din 8 aprilie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 478 din 23 mai 2024).

66. Completarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, prin Legea nr. 223/2024, este susceptibilă de interpretări diferite sub aspectul modalității de evaluare a imobilului în ipoteza în care se formulează contestație împotriva deciziei de compensare.

67. Astfel, anterior modificării, dacă fusese emisă o decizie de compensare, instanța investită cu o contestație formulată împotriva acelei decizii de compensare realiza evaluarea imobilului prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii deciziei de compensare, în conformitate cu Decizia nr. 57 din 3 octombrie 2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.162 din 5 decembrie 2022. În schimb, dacă nu fusese emisă o decizie

de compensare, deci dacă instanța era investită fie cu o contestație împotriva deciziei de invalidare, fie cu o cerere de compensare în situația în care expirase termenul de soluționare a propunerii de acordare a despăgubirilor, fără a se fi emis o decizie de compensare sau de invalidare, evaluarea imobilului se realiza prin aplicarea grilei notariale valabile în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești (în acest sens, fiind pronunțate Decizia nr. 48 din 26 iunie 2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2023, și Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.223 din 5 decembrie 2024).

68. Prin modificarea legislativă intervenită nu se clarifică dacă se menține sau se înlătură distincția referitoare la modalitatea de evaluare a imobilului între situațiile conturate sau prevederea legală reprezintă un aport normativ propriu, care confirmă modalitatea de evaluare a imobilului prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, indiferent dacă s-a emis decizie de compensare sau decizie de invalidare.

69. Față de această neclaritate a dispoziției legale, reliefată prin jurisprudența comunicată de instanțele de judecată și în cuprinsul punctelor de vedere teoretice exprimate de judecătorii instanțelor consultate, rezultă că textul legii este susceptibil de mai multe sensuri ori accepțiuni, care sunt deopotrivă de justificate față de imprecizia redactării sale.

70. Prin urmare, obiectul sesizării este reprezentat de o normă de drept incompletă sau neclară, care, pe baza interpretării printr-o argumentație juridică adecvată, consistentă, poate primi înțelesuri și aplicări divergente în situații cvasiidentice și poate determina, în final, o jurisprudență neunitară (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 70 din 31 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 7 din 4 ianuarie 2023, paragraful 61; Decizia nr. 33 din 24 aprilie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 577 din 26 iunie 2023, paragraful 92).

71. Sesizarea urmărește interpretarea punctuală a problemei de drept, întrebarea fiind una calificată, iar nu una ipotetică ori enunțată într-o manieră prea generală (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 52 din 18 septembrie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 930 din 16 octombrie 2023, paragraful 51).

72. Totodată, de soluționarea acestei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei aflate pe rolul instanței de trimitere.

73. În jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a reliefat, în mod constant, că procedura hotărârii prealabile poate să aibă ca obiect o normă de drept material sau o normă de drept procedural, sesizarea fiind admisibilă, dacă interpretarea, pe care o va da instanța supremă, produce consecințe juridice de natură să determine soluționarea pe fond a cauzei (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 73 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 914 din 22 noiembrie 2017, paragraful 51, și Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor

chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 609 din 17 iulie 2018, paragraful 138).

74. Prima instanță a realizat evaluarea imobilului prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii deciziei de compensare.

75. Această soluție este criticată expres prin motivele de apel formulate de contestatori, care solicită aplicarea normei juridice intervenite pe parcursul soluționării cauzei de către instanța de apel și stabilirea cuantumului măsurilor reparatorii în sensul evaluării imobilului prin aplicarea grilei notariale valabile în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești.

76. Prin urmare, chestiunea de drept, a cărei dezlegare se solicită, influențează în mod direct soluționarea apelului declarat în cauză, fiind îndeplinită condiția de admisibilitate.

77. Este, totodată, îndeplinită și condiția potrivit căreia chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă.

78. Referitor la condiția noutății problemei de drept se reține că această condiție este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare, iar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial ori dacă se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept analizate (a se vedea, în acest sens: Decizia nr. 4 din 14 aprilie 2014, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014; Decizia nr. 13 din 8 iunie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 13 iulie 2015; Decizia nr. 41 din 21 noiembrie 2016, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 10 februarie 2017; Decizia nr. 29 din 17 mai 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 13 iulie 2021; Decizia nr. 62 din 27 septembrie 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1072 din 9 noiembrie 2021; Decizia nr. 64 din 27 septembrie 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1099 din 18 noiembrie 2021; Decizia nr. 76 din 15 noiembrie 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1213 din 21 decembrie 2021; Decizia nr. 5 din 30 ianuarie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 189 din 6 martie 2023; Decizia nr. 7 din 30 ianuarie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 155 din 23 februarie 2023; Decizia nr. 22 din 27 martie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 8 mai 2023; Decizia nr. 44 din 12 iunie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 689 din 27 iulie 2023; Decizia nr. 2 din 29 ianuarie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 12 martie 2024; Decizia nr. 4 din 29 ianuarie 2024, pronunțată

de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 220 din 15 martie 2024).

79. Această condiție de admisibilitate este îndeplinită și decurge din modificarea intervenită prin Legea nr. 223/2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 693 din 17 iulie 2024.

80. Prin art. 1 pct. 2 al actului normativ antereferit s-a menționat în mod expres că, în procedura judecătorească, cuantumul despăgubirilor se va stabili prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, fără a se clarifica dacă această prevedere legală exclude incidența dispozițiilor art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2015, care statuează că evaluarea imobilelor pentru care se acordă despăgubiri se exprimă în puncte și se face prin aplicarea grilei notariale valabile pentru anul precedent emiterii deciziei de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

81. În plus, pentru verificarea îndeplinirii acestei condiții de admisibilitate a sesizării au fost emise adrese către curțile de apel, care au procedat la examinarea jurisprudenței la nivelul instanțelor judecătorești situate în circumscripțiile lor teritoriale și au comunicat Înaltei Curți de Casație și Justiție că au identificat hotărâri judecătorești în materia care face obiect al sesizării.

82. Analiza punctelor de vedere teoretice formulate de judecători și a hotărârilor pronunțate relevă că instanțele naționale abordează în mod diferit chestiunea de drept dedusă judecării.

83. Hotărârile transmise la dosar reflectă însă incipient o divergență de interpretare cu caracter de principiu, fiind îndeplinită situația premisă a iminenței apariției unei practici judiciare neunitare (a se vedea, în acest sens: Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 30 din 24 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 16 mai 2023, paragrafele 88 și 89; Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 52 din 18 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 930 din 16 octombrie 2023, paragraful 58).

84. De asemenea, asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat nici printr-o decizie de unificare a practicii judiciare și nici cu ocazia soluționării căii de atac a recursului, în condițiile în care cauzele întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 165/2013 sunt soluționate în primă instanță de tribunale și în apel de către curțile de apel, hotărârile pronunțate în apel nefiind susceptibile de recurs [potrivit art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă cu referire la art. 96 pct. 2 din Codul de procedură civilă raportat la art. 35 alin. (4) din Legea nr. 165/2013]. Problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, devenind actuală cerința de a se da o rezolvare de principiu modului de interpretare și aplicare a normelor de drept analizate.

XII.2. Asupra fondului sesizării

85. Chestiunea de drept care este supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție privește interpretarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 165/2013, introdus prin Legea nr. 223/2024, cu scopul de a se clarifica dacă modalitatea de evaluare a imobilului pentru stabilirea cuantumului despăgubirilor prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești este incidentă în procedura judiciară prin intermediul căreia se contestă decizia de compensare emisă de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

86. Întrebarea formulată de instanța de trimitere este circumscrisă analizei din perspectiva a două componente:

aplicarea imediată a normei juridice intervenite în cursul procesului și obligativitatea instanței de judecată ca, în cadrul procedurii judiciare, să utilizeze aceeași modalitate de stabilire a cuantumului măsurilor compensatorii prin puncte, independent de soluționarea sau nu a dosarului administrativ de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

87. Dezlegarea primei componente — aplicarea imediată a normei juridice noi în cursul procesului, inclusiv în faza procesuală a căii de atac a apelului, în cadrul procedurii judiciare reglementate prin Legea nr. 165/2013 — a făcut obiectul analizei jurisprudenței atât a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cât și a Curții Constituționale. Considerentele expuse în cuprinsul deciziilor pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept reprezintă îndrumări de principiu, care sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în cazul sesizării pendente.

88. Astfel, prin Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, s-a reținut că:

„63. Legea nr. 165/2013 cuprinde nu numai prevederi cu caracter procedural (cum ar fi, de pildă, cele care instituie anumite termene), ci și prevederi cu caracter substanțial, referitoare la cuantumul și modalitatea de acordare a măsurilor compensatorii instituite, astfel că, în privința acestora din urmă, raporturile juridice derulate între persoana îndreptățită la restituire, pe de o parte, și autoritățile administrative cu atribuții în procesul de stabilire a măsurilor reparatorii, pe de altă parte, nu pot fi considerate ca fiind raporturi juridice finalizate până la rămânerea definitivă a deciziei administrative.

64. Decizia autorității administrative implicate în procesul de acordare a măsurii reparatorii reglementate de Legea nr. 165/2013 a fost supusă controlului jurisdicțional, astfel încât dreptul de creanță, de care beneficiază persoana îndreptățită la măsura reparatorie, nu este un drept cert și exigibil și, de aceea, situația juridică se află în curs de constituire, deoarece urmează a se stabili, în faza jurisdicțională, valoarea concretă a despăgubirilor sub forma acordării de puncte în raport cu evaluarea imobilului care face obiectul deciziei de compensare, instanța de judecată fiind singura în măsură a stabili, în concret și definitiv, întinderea despăgubirii cuvenite.

65. Sub acest aspect se impune a fi evidențiată și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia o creanță, ce intră în sfera drepturilor cu caracter civil și care poate fi considerată un «bun» în sensul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este considerată a fi «determinată» (pentru a beneficia de protecția art. 6 paragraful 1 din Convenție) abia în momentul în care cuantumul i-a fost precizat, în condițiile în care dreptul intern prevede o procedură ce cuprinde două faze: prima, în care o jurisdicție statuează cu privire la existența dreptului și o alta în care se fixează cuantumul (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 23 martie 1994, pronunțată în Cauza *Silva Pontes împotriva Portugaliei*, paragraful 30).”

89. Prin Decizia nr. 46 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 752 din 2 august 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a admis sesizarea și a stabilit în considerentele de la paragrafele 95-98 următoarele:

„95. Se reține că pentru dezlegarea chestiunii de drept în prezenta cauză prezintă relevanță soluția dată în Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018 privind exclusiv statuarea asupra existenței unei situații juridice în curs de constituire, această calificare fiind regăsită și în deciziile ulterioare ale Curții Constituționale din perspectiva compatibilității ei cu principiile legii fundamentale.

96. Trebuie astfel precizat că raporturile juridice derulate între persoana îndreptăţită la restituire şi autorităţile administrative cu atribuţii în procesul de stabilire a măsurilor reparatorii nu pot fi considerate ca fiind raporturi juridice finalizate până la rămânerea definitivă a deciziei administrative. Astfel, dreptul de creanţă de care beneficiază persoana îndreptăţită la măsura reparatorie nu este un drept cert şi exigibil, instanţa de judecată fiind singura în măsură a stabili, în concret şi definitiv, întinderea despăgubirii cuvenite, atunci când este contestată decizia autorităţii administrative.

97. Instanţa de contencios constituţional, prin Decizia nr. 568 din 9 iulie 2020, s-a raportat la aceeaşi hotărâre (Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018, paragrafele 64-66), în contextul examinării principiului neretroactivităţii legii civile, analizând modificările legislative intervenite asupra Legii nr. 165/2013, statuând în sensul că «nu poate fi vorba de retroactivitatea Legii nr. 165/2013, din moment ce situaţia juridică se află în curs de constituire, în sensul de a fi stabilit în concret cuantumul despăgubirilor cuvenite în temeiul legilor reparatorii, în concordanţă cu principiul *tempus regit actum* şi al aplicării imediate a legii noi».

98. O consecvenţă de interpretare impune, sub acest aspect, aceeaşi soluţie pentru problema de drept ce face obiectul prezentei sesizări, în sensul că, de principiu, se poate considera că, în cauză, până la soluţionarea definitivă de către instanţa de judecată a contestaţiei formulate împotriva deciziei de compensare/validare parţială, raportului juridic ce face obiectul litigiului i se va aplica legea nouă, fără a putea fi considerată retroactivă."

90. În acelaşi sens s-a statuat şi prin Decizia nr. 614 din 24 noiembrie 2022 referitoare la respingerea excepţiei de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 4 teza a doua şi ale art. 15 din Legea nr. 165/2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 11 aprilie 2023, relevante fiind paragrafele 30 şi 31.

91. Dezlegările evidenţiate prin jurisprudenţa obligatorie a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie şi a Curţii Constituţionale sunt de actualitate şi în prezent, fiind aplicabile şi în ipoteza dispoziţiilor art. 35 din Legea nr. 165/2013, aşa cum au fost modificate prin art. I pct. 2 din Legea nr. 223/2024.

92. Prin urmare, norma juridică modificată este aplicabilă litigiilor aflate pe rolul instanţelor de judecată, indiferent de stadiul procesual (prima instanţă sau în calea de atac), întrucât dreptul de creanţă de care beneficiază persoana îndreptăţită la măsura reparatorie nu este un drept cert şi exigibil şi, de aceea, situaţia juridică se află în curs de constituire. În faza jurisdicţională, valoarea concretă a despăgubirilor sub forma acordării de puncte în raport cu evaluarea imobilului care face obiectul deciziei de compensare urmează a fi definitivată de către instanţa de judecată, care este singura în măsură a stabili, în concret şi definitiv, întinderea despăgubirii cuvenite. Fiind o situaţie juridică aflată în curs de constituire, norma de drept substanţial referitoare la modalitatea de evaluare a imobilului, prevăzută în textul normativ modificat — art. 35 alin. (1) a doua din Legea nr. 165/2013, modificat prin Legea nr. 223/2024 —, este aplicabilă situaţiei juridice aflate în curs de desfăşurare, fiind impusă de principiul aplicării imediate a legii civile noi, pe care, de altfel, Legea nr. 165/2013 îl consacră prin dispoziţiile art. 4, fiind, în consecinţă, aplicabilă legea în forma în vigoare de la data judecării litigiului, şi nu cea de la data introducerii acţiunii.

93. Referitor la a doua componentă, respectiv obligativitatea instanţei de judecată ca în cadrul procedurii judiciare să utilizeze aceeaşi modalitate de stabilire a cuantumului măsurilor compensatorii prin puncte, independent de soluţionarea sau nesoluţionarea dosarului administrativ de către Comisia Naţională pentru Compensarea Imobilelor, se relevă că, prin modificarea intervenită, legiuitorul a consacrat o reglementare expresă.

94. Modificarea art. 35 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 165/2013 are un aport normativ propriu prin consacrarea legislativă a soluţiei aplicării grilei notariale valabile pentru anul anterior hotărârii judecătoreşti, în mecanismul de evaluare a imobilului, în cadrul procedurii judiciare declanşate, în condiţiile art. 35 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 165/2013.

95. Înainte de modificarea legislativă realizată prin Legea nr. 223/2024, legiuitorul a consacrat prin dispoziţiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 regula şi momentul temporal al evaluării imobilului în procedura administrativă, care vizează aplicarea grilei notariale valabile din anul anterior emiterii deciziei de compensare. Însă, pentru faza judiciară, nu s-a reglementat niciun sistem sub aspectul modalităţii de evaluare şi al criteriului temporal. Ca urmare a acestei omisiuni, s-a evocat prin jurisprudenţa obligatorie a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie modalitatea de evaluare, în faza judiciară, realizându-se diferenţierea între ipoteza în care s-a emis o decizie de compensare şi cea de-a doua ipoteză în care s-a emis o decizie de invalidare sau nu a fost soluţionată notificarea, în cadrul procedurii administrative.

96. Dacă a fost emisă o decizie de compensare, respectiv dacă instanţa a fost investită cu o contestaţie formulată împotriva acelei decizii de compensare, s-a statuat prin Decizia nr. 57 din 3 octombrie 2022 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1162 din 5 decembrie 2022, că sunt aplicabile dispoziţiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, în sensul că instanţa judecătorească stabileşte cuantumul măsurilor compensatorii pentru evaluarea imobilului prin raportare la grila notarială valabilă pentru anul anterior emiterii deciziei, indiferent de anul în care se soluţionează contestaţia. Soluţia instanţei supreme a fost întemeiată pe două principii: inexistenţa unei reglementări a reperului privind evaluarea în contestaţia judiciară şi necesitatea aplicării unei alte grile notariale ca jalon de evaluare aferent procedurii judiciare cunoscut *a priori* de toţi destinatarii normei legale, criteriu care nu este influenţat de evenimente ulterioare.

97. Cea de-a doua situaţie grefată pe ipoteza inexistenţei unei decizii de compensare, respectiv dacă instanţa a fost investită fie cu o contestaţie împotriva deciziei de invalidare, fie cu o cerere de soluţionare pe fond a notificării, în lipsa finalizării procedurii administrative, a fost tranşată prin deciziile nr. 9 din 21 februarie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 326 din 4 aprilie 2022, prin Decizia nr. 48 din 26 iunie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2023, ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept şi prin Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunţată de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie — Completul pentru soluţionarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024. Prin jurisprudenţa obligatorie a instanţei supreme s-a statuat că în situaţiile sus-menţionate, în procedura judiciară, instanţa stabileşte cuantumul măsurilor compensatorii pentru evaluarea imobilului prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunţării hotărârii judecătoreşti, relevante fiind paragrafele 103-105 din Decizia nr. 48 din 26 iunie 2023, pronunţată de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2023, şi paragrafele 72-77 din Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunţată de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie — Completul pentru soluţionarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024.

98. Prin adoptarea Legii nr. 223/2024, legiuitorul a prevăzut că, în procedura judecătorească, cuantumul despăgubirilor se

va stabili prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești. Această modificare legală reprezintă un aport normativ propriu, întrucât aplicarea criteriului temporal de evaluare și atribuțiile instanței de judecată au fost consacrate legislativ, în faza judiciară. Prin intervenția legiuitorului a fost, pe de o parte, confirmată soluția dezvoltată prin legislația și jurisprudența obligatorie preexistentă în cazul contestației împotriva deciziei de invalidare sau nesoluționării notificării în procedura administrativă, iar, pe de altă parte, a fost extinsă această modalitate de stabilire a cuantumului despăgubirilor prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești și în ipoteza contestației împotriva deciziei de compensare.

99. Această modalitate de interpretare a normei juridice decurge în mod firesc din eficacitatea principiului *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*. Acest principiu subliniază necesitatea aplicării unei norme juridice în mod uniform, fără a introduce diferențieri sau interpretări suplimentare, care nu sunt prevăzute de textul legii. Prevederea legală normată în cuprinsul art. 35 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 165/2013 evocă dreptul persoanei îndreptățite de a ataca deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 din Legea nr. 165/2013, iar prin teza a doua a aceluiași alineat a fost legiferat criteriul temporal de evaluare în procedura judiciară.

100. Prin interpretarea gramaticală a dispozițiilor art. 35 alin. (1) teza întâi și teza a doua se decelează faptul că dispoziția normei juridice, respectiv reperul temporal de evaluare, constând în aplicarea grilei notariale valabile în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, se referă la toate ipotezele acestei prevederi, atât în cazul deciziilor de admitere, cât și în situația celor de respingere, emise în condițiile art. 33 sau 34 din Legea nr. 165/2013.

101. Legiuitorul nu a prevăzut vreo diferențiere sub aspectul criteriului temporal de evaluare în procedura judiciară, după cum au fost emise decizii de compensare sau de invalidare, ci a reglementat o singură modalitate de evaluare prin aplicarea grilei notariale valabile în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, indiferent de obiectul demersului judiciar realizat de destinatarul legii.

102. Prin intervenția legislativă s-a realizat o distincție importantă, sub aspectul reperului temporal de evaluare între procedura administrativă și procedura judiciară.

103. Prin interpretarea sistematică a legii se decelează faptul că dispozițiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, cu luarea în considerare a jurisprudenței obligatorii a Curții Constituționale, inclusiv a Deciziei nr. 43 din 18 februarie 2025, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 27 iunie 2025, reprezintă sistemul de evaluare aplicabil în faza administrativă. În schimb, criteriul de evaluare temporal, în procedura judiciară, este cel normat în cuprinsul tezei a doua a alin. (1) din art. 35 al Legii nr. 165/2013.

104. Numai prin această corelație a normelor juridice se evidențiază descifrarea sensului real al normei juridice, prin analiza relației acesteia cu alte norme, precum și a locului normei în sistematizarea actului normativ din care face parte. În caz contrar, simpla lectură izolată a unor norme, scoase din context, poate conduce la interpretări eronate, care nu reflectă voința legiuitorului.

105. În plus, textul de lege analizat în cauza pendinte, în forma modificată prin Legea nr. 223/2024, reprezintă unul dintre elementele care configurează modalitatea concretă uniformă, eficientă și previzibilă prin care legiuitorul a înțeles să transpună în legislația națională exigențele și recomandările exprimate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de forul constituțional în jurisprudența în materia restituirii proprietăților.

106. Prin această normă juridică, statul și-a asumat obligația de a evalua imobilele ce nu mai pot fi restituite în natură în baza unor criterii clare, previzibile și obiective, care să permită finalizarea echitabilă a procedurii de acordare a reparațiilor.

107. Forma actuală a art. 35 alin. (1) tezele întâi și a doua din Legea nr. 165/2013 corespunde acestei cerințe, evaluarea definitivată judiciar, rămânând legată de un reper legal stabil, cunoscut, respectiv grila valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, aspect de natură a conferi un caracter rezonabil și echitabil despăgubirii stabilite în mecanismul de evaluare.

108. Interpretând astfel textul art. 35 alin. (1) tezele întâi și a doua din Legea nr. 165/2013, se asigură o aplicare uniformă a reglementării legale, prin raportare la un criteriu precis determinat (grila notariilor publici valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești).

109. Legea nr. 223/2024 confirmă interpretarea legislației preexistente și generalizează sistemul de evaluare consacrat la nivel jurisprudențial prin decizii obligatorii ale instanței supreme, în situația deciziilor de invalidare sau în cazul nesoluționării notificării în procedura administrativă — Decizia nr. 80 din 12 noiembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 20 decembrie 2018, Decizia nr. 9 din 21 februarie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 326 din 4 aprilie 2022, și Decizia nr. 48 din 26 iunie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2023, și Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024.

110. Soluția legislativă adăugată prin efectul noii reglementări introduse prin Legea nr. 223/2024 poate fi apreciată drept o valorificare extinsă a considerentelor de la paragrafele 72-77 din Decizia nr. 19 din 21 octombrie 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1223 din 5 decembrie 2024, care, pentru identitate de rațiune, se impun și în situația în care s-a emis decizia de compensare.

111. Nu în ultimul rând, se evidențiază împrejurarea că adoptarea Legii nr. 165/2013 s-a realizat pentru transpunerea în dreptul intern a exigențelor și recomandărilor Curții Europene a Drepturilor Omului în materia restituirii proprietăților, mai exact, în urma pronunțării Hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010 în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 778 din 22 noiembrie 2010, prin care s-a stabilit în sarcina statului român obligația implementării unor proceduri simplificate și eficiente, întemeiate pe măsuri legislative și pe o practică judiciară și administrativă coerente, care să asigure sistemului de despăgubiri o previzibilitate sporită, precum și acordarea acestora de o manieră echitabilă (statul român optând, în cadrul marjei de apreciere, pentru acordarea lor integrală, dar cu un anumit sistem de referință al evaluării, constând în grila notarială).

112. Dezlegarea propusă este în concordanță cu jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului. Prin Hotărârea din 8 noiembrie 2022, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Văleanu și alții împotriva României*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561 din 22 iunie 2023, referitor la problema cuantumului despăgubirilor acordate s-a reținut „că există

elemente convingătoare care demonstrează în mod suficient că sumele care le-au fost acordate cu titlu de despăgubire nu erau în mod rezonabil legate de valoarea imobilului, în sensul jurisprudenței Curții” (paragraful 243) și s-a concluzionat de instanța europeană că „reclamanții au fost obligați să suporte o sarcină individuală excesivă, cu încălcarea prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție” (paragraful 244).

113. Prin urmare, prin Hotărârea din 8 noiembrie 2022, anterior menționată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în cazurile în care Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor a stabilit „compensații derizorii”.

114. În plus, prin Hotărârea din 7 ianuarie 2025, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Văleanu și alții împotriva României*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 23 iulie 2025, a stabilit că existența unei reparații echitabile pentru acoperirea prejudiciului material trebuie să aibă, „în esență, ca punct principal de referință evaluarea stabilită de camera notarilor pentru anul 2024” — paragraful 116 — fără a mai face distincția după cum s-a emis sau nu decizie de compensare.

115. În acest sens, prin Hotărârea din 7 ianuarie 2025, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit despăgubiri echitabile prin raportare la grila notarială valabilă pentru anul 2024 și pentru cazurile *Văleanu* (paragraful 127) și *Cobzaru* (paragraful 139), chiar dacă despăgubirile anterioare fuseseră stabilite prin decizii de compensare emise în anul 2015 (*Văleanu*) și anul 2017 (*Cobzaru*).

116. În considerarea tuturor argumentelor expuse mai sus, luând act că, potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă, instanța supremă este chemată să dezlege de principiu chestiunea de drept cu care a fost sesizată, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, răspunzând întrebării adresate de instanța de trimitere, statuează că: în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 165/2013, în forma modificată prin Legea nr. 223/2024, evaluarea imobilului urmează a fi realizată prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, într-un litigiu care are ca obiect contestația formulată împotriva deciziei de compensare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.454/103/2023 în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, în forma modificată prin Legea nr. 223/2024 pentru modificarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru modificarea art. 24 din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, stabilește că:

Evaluarea imobilului urmează a fi realizată prin raportare la grila notarială valabilă în anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești, într-un litigiu care are ca obiect contestația formulată împotriva deciziei de compensare emise de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 6 octombrie 2025.

PREȘEDINTELE SECȚIEI I CIVILE
ELENA CARMEN POPOIAG

Magistrat-asistent-șef,
Marina Daniela Ungureanu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

